

Rapport

over de inzet van de politie na een vermissing

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politiechef van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant gegrond, wat betreft de begeleiding van de familie, wegens strijd met het vereiste van goede informatieverstrekking; en wat betreft de afwikkeling van de klacht, wegens strijd met het motiveringsvereiste. De klacht is niet gegrond wat betreft de inzet tijdens het onderzoek naar de vermissing.

De onderzochte gedraging van de Landelijke Eenheid van de politie is behoorlijk.

Datum: 24 juli 2018

Rapportnummer: 2018/060

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Wat is de klacht?	3
Wat ging er aan de klacht vooraf?	4
Wat was de oorspronkelijke klacht?	4
Welke reactie komt er op de klacht?	4
Wat was de aanleiding voor de klacht bij de Nationale ombudsman?	6
Hoe reageerde de politiechef van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman?	7
Informatie van getuigen	8
Hoe reageerden verzoekers?	8
Hoe reageerde de politiechef van de Landelijke eenheid op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman?	8
Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?	9
Conclusie	12
Instemming	12
Relevante literatuur en wet- en regelgeving	13
Achtergrond/bijlagen	13

SAMENVATTING

Verzoekers hebben geklaagd over de inzet, de begeleiding die de politie hen bood en de klachtbehandeling door de politie eenheid Zeeland-West Brabant na de vermissing van hun familielid Ramon. Daarnaast heeft de ombudsman op eigen initiatief de inzet de Landelijke Eenheid van de politie onderzocht.

Het onderzoek van de ombudsman heeft zich gericht op het handelen van de politie nadat de vermissing van Ramon bij de politie was gemeld. De vragen daarbij waren of de politie zich voldoende heeft ingezet tijdens het zoeken naar Ramon, maar vooral of de politie in haar communicatie richting de familie voldoende helder is geweest. Het beeld van de ombudsman na zijn onderzoek is dat de politie zich voldoende heeft ingezet om Ramon te zoeken. En ook haar best heeft gedaan om de familie te betrekken bij haar acties. Zo zijn er veel contacten geweest, ook op initiatief van de politie. Bij het contact met de familie heeft de politie echter achteraf gezien wel steken laten vallen. Dit is reden om de klacht op dit punt gegrond te verklaren. De politie had de klacht op deze punten gegrond dienen te verklaren. De inzet van de Landelijke Eenheid om Ramon op te sporen, acht de ombudsman voldoende. De Landelijke Eenheid kon voldoende onderbouwen waarom er niet was overgegaan tot de inzet van duikers in dit geval.

WAT IS DE KLACHT?

Verzoekers klagen erover dat de politie Zeeland-West Brabant de opsporing van hun vermiste familielid en de begeleiding van hen als familieleden van een vermiste persoon, onvoldoende serieus heeft genomen.

Zij klagen er vooral over dat de politie:

1. Wat betreft de inzet tijdens het onderzoek naar de vermissing
 - a. onvoldoende alert heeft gereageerd op de vondst van de auto en andere bezittingen van de vermiste;
 - b. geen duikers heeft ingezet.
2. Wat betreft de begeleiding van de familie:
 - a. onvoldoende heeft gecommuniceerd over de stand van zaken van het onderzoek;
 - b. onvoldoende gebruik heeft gemaakt van een professionele tolk;
 - c. onvoldoende heeft gewezen op de mogelijkheid om Slachtofferhulp in te schakelen.
3. Wat betreft de klachtbehandeling:

een aantal klachtonderdelen niet gegrond heeft verklaard, terwijl de politie wel toegeeft dat er lering kan worden getrokken uit de gang van zaken.

De familie, die vanwege een buitenlandse afkomst een taalachterstand heeft, voelt zich door de gang van zaken gediscrimineerd.

De Nationale ombudsman heeft zijn onderzoek uit eigen beweging uitgebreid naar de Landelijke Eenheid van de politie. Het onderwerp van onderzoek is als volgt samengevat:

Op welke wijze heeft de Landelijke Eenheid het verzoek van de eenheid Zeeland-West-Brabant om duikers in te zetten voor de opsporing van de vermiste Ramon beoordeeld?

WAT GING ER AAN DE KLACHT VOORAF?

Op 23 februari 2016 kwam Ramon¹ in de avond niet thuis bij zijn gezin. Vervolgens meldten familieleden bij de politie Zeeland-West Brabant dat hij werd vermist. De auto waarmee hij op stap was en enkele spullen van hem werden later terug gevonden in een park. Ramon is uiteindelijk een maand vermist. Helaas bleek later dat Ramon was overleden. Zijn levenloze lichaam kwam uiteindelijk bovendrijven in een vijver in het park (zie bijlage 4. voor een overzichtsfoto van de vijver). De politie heeft onder andere met politiehonden in het park, en een sonarboot in de grote kanovijver in het park gezocht naar Ramon. Er is ook gedregd in de vijver. Ook een vrijwilligersorganisatie heeft met speurhonden op het water gezocht naar Ramon. Er is ook tussen de familie en de politie gesproken over de inzet van duikers, maar uiteindelijk zijn die niet ingezet. Er zijn regelmatig contacten tussen de politie en de familie van Ramon geweest.

WAT WAS DE OORSPRONKELIJKE KLACHT?

De gemachtigde van de familie diende de volgende klachten in bij de politie:

1. Er is geen slachtofferhulp aangeboden.
2. Er is geen/onvoldoende gebruik gemaakt van een tolk.
3. Er is onvoldoende dan wel onjuist actie ondernomen in het onderzoek naar de vermissing van Ramon.
4. Slechte communicatie met de familie tijdens het onderzoek.
5. Ten aanzien van de officier van dienst:
 - a. dat hij 100% zekerheid heeft gegeven dat Ramon zich niet in het water bevond.
 - b. dat de afspraak dat er duikers zouden worden ingezet niet is nagekomen.
 - c. dat hij diverse verzoeken voor nader onderzoek niet heeft willen honoreren.
6. Dat er tegenstrijdige verhalen zijn verteld.

WELKE REACTIE KOMT ER OP DE KLACHT?

De korpschef heeft na advies van de klachtencommissie en de hoofdofficier van justitie als volgt gereageerd op de klacht:

1. Slachtofferhulp wordt door de politie standaard aangeboden, zoals ook in deze zaak is gebeurd door de familieagent tijdens haar eerste bezoek aan de familie. Ook in deze zaak, waar de familie na de vermissing van Ramon wekenlang in grote spanning heeft gezeten en tussen hoop en vrees heeft moeten leven met als trieste uitkomst de vondst van zijn levenloze lichaam, had contact met

¹ Vanwege de privacy een gefingeerde naam.

Slachtofferhulp verlichting kunnen brengen. Ook al is Slachtofferhulp door de politie aangeboden, uit deze klacht trekken wij lering uit het feit dat in een dergelijk traject wellicht een tweede maal het hulpaanbod kan worden gedaan, omdat in de eerste stroom van informatie de aandacht vaak nog niet uitgaat naar hulp voor zichzelf. Het klachtonderdeel is ongegrond omdat het aanbod voor Slachtofferhulp wel heeft plaatsgevonden.

2. De rol van tolk tijdens het politieonderzoek is vervuld door de schoonzus van Ramon. Hoewel voor mij duidelijk is dat dit als emotioneel betrokkene een zware taak moet zijn geweest, is dit haar eigen keuze geweest. De verzoeken van de familie om een tolk, zijn gedaan op de momenten dat de schoonzus niet aanwezig was. Het aanbod van de politie om gebruik te maken van een tolk in het forensisch onderzoek is door de schoonzus zelfs afgewezen. Dit klachtonderdeel is daarmee ongegrond. Wel neemt de politiechef de aanbeveling van de klachtencommissie over bij een taalbarrière in gevoelige en ingewikkelde zaken, op momenten die in een proces van cruciaal belang zijn, een beëdigd tolk in te schakelen, of belangrijke processtukken door een beëdigd tolk te laten vertalen.
3. Met de hoofdofficier van justitie is de korpschef van mening dat voldoende uitgebreid onderzoek is verricht. Er is op verschillende manieren in en rond de kanovijver gezocht. Daarnaast is op verzoek van de familie in een verlaten kerk gezocht en onderzoek gedaan naar een vermeende bedreiging. Ook dit klachtonderdeel is daarom ongegrond.
4. Tijdens de zitting heeft de officier van dienst verklaard dat er vanuit de familie veel wantrouwen bestond over het optreden van de politie in de zaak van deze vermissing, omdat enkele leden van de familie zich bezig hielden met criminele activiteiten. Daardoor ontstond wrijving. De officier van dienst is daarop in gesprek gegaan met de familie om het vertrouwen te herstellen en heeft in de weken daarna uitgebreid contact gehad met de schoonzus, zodat de familie kon worden geïnformeerd. De communicatie naar de familie is daarmee voldoende geweest. Mogelijk is de taalbarrière wel van invloed geweest. Ook dit klachtonderdeel is ongegrond.
5.
 - a. Tijdens de formele klachtbehandeling is voldoende duidelijk geworden dat de officier van dienst geen 100% zekerheid heeft kunnen geven aan de familie, dat Ramon zich niet in het water bevond. Het is dan ook niet aannemelijk dat dit door de officier van dienst zo is verteld aan de familie. Mogelijk heeft de taalbarrière wel tot een misverstand geleid. Ook dit klachtonderdeel is ongegrond.
 - b. De officier van dienst heeft de familie verteld dat een aanvraag om duikers in te zetten is gedaan bij de Landelijke Eenheid. Dit verzoek is door de Landelijke Eenheid afgewezen en de inzet heeft daarom niet plaats gevonden. Het betreft hier geen belofte die niet zou zijn nagekomen. Ook op dit punt heeft de taalbarrière mogelijk een rol gespeeld. Ook dit klachtonderdeel is ongegrond.
 - c. Alle door de familie aangedragen informatie is door de onderzoekers bekeken en dit is ook terug te lezen in het dossier. De resultaten hiervan zijn ook steeds met de schoonzus besproken. Ook dit klachtonderdeel is daarom ongegrond.

6. In eerste instantie is de familie onvoldoende juist geïnformeerd door een politiemedewerker die slechts tijdens een korte briefing informatie had gekregen over deze zaak. Op het moment dat duidelijk werd dat deze informatie niet volledig juist was is de medewerker die getuige was van de concrete situatie gevraagd om na afloop van zijn dienst de familie alsnog persoonlijk te informeren over het werkelijk verloop. Het valt de politie aan te rekenen dat is nagelaten om de medewerkers vanaf de start goed geïnformeerd naar de familie te sturen om te voorkomen dat extra verwarring en onzekerheid zou ontstaan. Dit klachtonderdeel is daarom gegrond. Dit punt zal worden geëvalueerd binnen het team om er van te leren en de werkwijze op dit punt te verbeteren, zodat mogelijke herhaling in de toekomst daarmee kan worden voorkomen. De korpschef bood excuses aan op dit punt.

WAT WAS DE AANLEIDING VOOR DE KLACHT BIJ DE NATIONALE OMBUDSMAN?

De familie kon zich niet vinden in de reactie van de politie. Zij voerden vooral het volgende aan:

1. De familie blijft er bij dat er geen Slachtofferhulp is aangeboden. Ook als dit wel is gebeurd bij het eerste contact met de familierechercheur, had dit vaker moeten worden aangeboden nu de familie verschillende keren heeft aangegeven behoefte aan hulp te hebben.
2. De familie komt uit Slowakije. Slechts één persoon, de schoonzus, spreekt goed Nederlands. De anderen beheersen ook de Engelse taal matig. Er is regelmatig door hen om een tolk gevraagd. De schoonzus heeft noodgedwongen vaak vertaald voor de rest van de familie. Van een afwijzing van een tolk is nooit sprake geweest.
3. Wat betreft het onderzoek: Pas zes dagen na de vermissing zijn de kleding en de mobiel van Ramon in beslag genomen voor onderzoek, en de auto pas na elf dagen. Het grootste verwijt is echter dat er geen duikers zijn ingezet, terwijl er zo veel aanwijzingen waren dat Ramon in de vijver van het park terecht was gekomen: de honden die sporen aanwezen tot aan de waterkant, de honden die een lichaamsgeur roken op het water en de persoonlijke bezittingen die werden aangetroffen vlak bij de waterkant.
4. Als voorbeeld geeft de familie dat de officier van dienst tijdens de hoorzitting sprak van een criminele familie, dat heeft de familie diep geraakt.
5. De familie blijft er bij dat de officier van dienst heeft gezegd dat Ramon met (vrijwel) 100% zekerheid niet in de vijver lag.
Duidelijk is dat er over de inzet van duikers is gesproken. Toen reddingshonden op het water een menselijke geur roken, zou de politie duikers hebben toegezegd. Dat kunnen getuigen (de coördinator van de reddingshondengroep en de eigenares van de kanovijver) bevestigen.

HOE REAGEERDE DE POLITIECHEF VAN DE REGIONALE EENHEID ZEELAND-WEST-BRABANT OP DE OPENING VAN HET ONDERZOEK DOOR DE NATIONALE OMBUDSMAN?

De politiechef gaf aan dat hij bleef bij zijn eerdere oordeel over de klacht. In reactie op vragen van de ombudsman reageerde hij als volgt.

1. In hoeverre is de burgemeester betrokken geweest bij de begeleiding van de familie?

De ambtenaar openbare orde & veiligheid van de gemeente Vlissingen is diverse keren actief geïnformeerd. In hoeverre deze de burgemeester heeft ingelicht is niet bekend.

2. Bestaat er een protocol voor meldingen van vermiste personen?

Ja, namelijk het "Handboek vermiste personen 2016" en de "Procesbeschrijving vermiste personen". De politie voegde deze stukken toe.

3. Hoe staat het ongegrond verklaren van de klachten in verhouding tot de mededeling dat er "lering is getrokken"?

In de ongegronde onderdelen van de klacht is de behoorlijkheid van politieoptreden na afweging en adviezen, niet overschreden. Wel ziet de politie met de inzichten achteraf kans tot verbetering te komen.

4. Op welke wijze is "het lering trekken" in de praktijk vorm gegeven?

Om voldoende en juist geïnformeerd te zijn over een vermissing, is thans bij de operationeel coördinator van het basisteam borging via de briefing georganiseerd. De verslaglegging vindt nu plaats via het "live journaal politie". Het proces is verder geborgd bij de officier van dienst politie en de familieagent. In het geval van een urgente vermissing is dit geborgd bij de officier van dienst recherche/dienst regionale recherche. Twee districtelijk taakaccenthouders vermiste personen volgen en adviseren, op basis van de vastgestelde protocollen, de politiemensen die hiermee belast zijn. Verder wordt er vanaf het eerste moment bij een taalbarrière een beëdigd tolk ingezet.

Verder wordt verwezen naar het verslag van de gesprekken met politieambtenaren van de politie eenheid Zeeland-West-Brabant, zie bijlage 1.

In het proces-verbaal van de politie staat over de duikinzet onder meer het volgende vermeld: "men gaat een duikteam samenstellen" en "hebben iets gezien en politie gaat voor duikers zorgen", "met sonar is iets waargenomen wat mogelijk een lichaam zou kunnen zijn, dient naar gedoken te worden, echter dit wordt niet door brandweer gedaan".

INFORMATIE VAN GETUIGEN

Voor informatie van getuigen wordt verwezen naar bijlage 2., verslag van de gesprekken met een lid van de Reddingshonden Werkgroep Zeeland en de eigenares van een restaurant in het park.

HOE REAGEERDEN VERZOEKERS?

In reactie op de informatie van de politie gaven verzoekers onder meer het volgende aan. Verzoekers vragen zich af waarom Ramon niet staande is gehouden door de politie, toen hij rustig het bos in liep.

De familie blijft erbij dat er geen Slachtofferhulp is aangeboden, en ook geen tolk op de tweede dag na de vermissing. Dat is ook niet terug te vinden in het politiedossier.

Toen de oorspronkelijke contactpersoon van de familie hen trof bij het restaurant van de kanovijver, waren twee honden van de reddingshonden Werkgroep Zeeland aangeslagen op het water. De betreffende agent condoleerde daarop de partner van Ramon en zei dat duikers het lichaam over twee dagen konden opduiken, omdat er op dat moment geen duikers beschikbaar waren. Er waren overigens ook veel aanwijzingen dat Ramon in het water lag: zijn persoonlijke bezittingen aan de waterkant, de auto geparkeerd bij de kanovijver, de speurhonden die geur oppikten rond de vijver, maar geen geurspoor dat het bos verliet, de twee reddingshonden die op dezelfde plek in het water sprongen, de sonarbeelden die een "betonblok" lieten zien op dezelfde plek als waar de reddingshonden in het water sprongen.

HOE REAGEERDE DE POLITIECHEF VAN DE LANDELIJKE EENHEID OP DE OPENING VAN HET ONDERZOEK DOOR DE NATIONALE OMBUDSMAN?

Het Landelijk Team Onderwaterzoekingen (LTOZ), onderdeel van de Landelijke Eenheid, heeft mondeling gereageerd op de opening. Voor de verklaring van de zoekcoördinator van het LTOZ wordt verwezen naar bijlage 3.

Er werd verwezen naar het Protocol Landelijk Team Onderwater Zoekingen, zie onder relevante literatuur en wet- en regelgeving.

Verder gaf het LTOZ aan dat in een bericht van het LTOZ de volgende informatie over het verzoek om duikinzet stond:

"Er is in de plas gedregd, er zijn takken en veel troep opgehaald.

De inzet van een duiker op een plaats met takken is niet zonder gevaar.

Er is gebruik gemaakt van een speurhond.

Er is gebruik gemaakt van sonar, waarbij in het midden van de plas in een diepe put het sonarbeeld niet duidelijk was.

Er werden wel enkele grote obstakels en begroeiing waargenomen met de sonarapparatuur, echter niets wat leek op een SO (stoffelijk overschot). Er heeft zich een getuige gemeld die de vermiste zou hebben zien weglopen van de plas."

WAT IS HET OORDEEL VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN?

Verzoekers hebben geklaagd over de inzet, de begeleiding die de politie hen bood en de klachtbehandeling door de politie eenheid Zeeland-West Brabant na de vermissing van hun familielid Ramon. Daarnaast heeft de ombudsman op eigen initiatief de inzet de Landelijke Eenheid van de politie onderzocht.

1. Wat betreft de inzet van de politie eenheid Zeeland-West Brabant tijdens het onderzoek naar de vermissing

De ombudsman heeft dit klachtonderdeel getoetst aan het behoorlijkheidsvereiste van redelijkheid. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de verschillende belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

Verzoekers klagen erover dat de politie zich onvoldoende heeft ingezet om Ramon te vinden. Zo is onvoldoende alert gereageerd op de vondst van de auto en andere bezittingen van de vermiste, maar vooral wordt benadrukt dat de politie geen duikers had ingezet. De inzet van duikers is echter een beslissing van Landelijke Eenheid, niet van de regionale eenheid. Daarom komt dit punt aan de orde bij het oordeel over de Landelijke Eenheid. Wat betreft het niet onmiddellijk reageren op de vondst van de bezittingen van de vermiste, heeft de politie niet expliciet een reactie gegeven. Gelet op het mogelijk verloren gaan van sporen, was het beter geweest wanneer de politie hierop sneller actie had ondernomen. De politie heeft echter ook nog veel andere taken, zodat een afweging moet worden gemaakt. Overigens heeft de politie gesteld dat er voldoende uitgebreid onderzoek is verricht. Dat wordt onderschreven door de hoofdofficier van justitie. Het onderzoek was vooral gericht op het vinden van Ramon. Er is op verschillende manieren in en rond de kanovijver gezocht. Daarnaast is op verzoek van de familie in een verlaten kerk gezocht en onderzoek gedaan naar een vermeende bedreiging. De ombudsman oordeelt dat de politie in redelijkheid de belangen heeft afgewogen en al met al binnen haar mogelijkheden voldoende inzet heeft verricht, ook al heeft dat geen resultaat opgeleverd. De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

2. Wat betreft de begeleiding van de familie door de politie eenheid Zeeland-West Brabant

Deze klacht is getoetst aan het vereiste van goede informatieverstrekking. Dit vereiste houdt in dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf.

Verzoekers klagen erover dat de politie onvoldoende heeft gecommuniceerd over de stand van zaken van het onderzoek, onvoldoende gebruik heeft gemaakt van een professionele tolk en onvoldoende heeft gewezen op de mogelijkheid om Slachtofferhulp in te schakelen.

Uit de stukken blijkt dat de politie haar best heeft gedaan om de familie te betrekken bij haar acties, zo zijn er veel contacten geweest, ook op initiatief van de politie. De politie heeft zich dus zeker ingezet, maar heeft in het contact met de familie wel steken laten vallen. Als voorbeelden worden genoemd:

- Het enige familielid dat goed de Nederlandse taal beheerste (de schoonzus van Ramon), is meermaals ingezet als tolk, terwijl dat voor haar als direct betrokkene zeer zwaar was en de verhoudingen beïnvloedde. De politie heeft in de gesprekken met de familie toen Ramon nog werd vermist, niet uit zichzelf een professionele tolk ingeschakeld;
- Welke politiefunctionaris de contactpersoon was voor de familie, was onduidelijk. Dat de familieagent dat niet langer was, maar de officier van dienst, is niet doorgegeven aan de familie;
- Over het al dan niet inzetten van duikers bestond onduidelijkheid. Gelet op mededelingen van de familie en de meldingen in het proces-verbaal is het aannemelijk dat de politie bij de familie de verwachting heeft gewekt dat er duikers zouden worden ingezet;
- Wat betreft het aanbieden van Slachtofferhulp verschilt de visie tussen de familie en de politie. Volgens de politie is dat meermaals aangeboden, volgens de familie niet. Slachtofferhulp had in ieder geval nog een keer expliciet gemoeten toen bleek dat de familie het emotioneel zeer zwaar had met vermissing.

Door al deze factoren samen zijn communicatieproblemen ontstaan tussen de politie en de familie. Het was aan de politie om ervoor zorg te dragen dat deze problemen werden opgelost door bijvoorbeeld eerder een professionele tolk in te schakelen. De politie heeft hiermee in strijd met het vereiste van goede informatieverstrekking gehandeld.

Alles overziend is de klacht op dit punt gegrond.

3. Wat betreft de interne afwikkeling van de klacht door de politie eenheid Zeeland-West Brabant

Deze klacht is getoetst aan het vereiste van goede motivering. Dit vereiste houdt in dat de overheid haar handelen en haar besluiten duidelijk aan de burger uitlegt. Daarbij geeft zij aan op welke wettelijke bepalingen de handeling of het besluit is gebaseerd, van welke feiten zij is uitgegaan en hoe zij rekening heeft gehouden met de belangen van de burgers. Deze motivering moet voor de burger begrijpelijk zijn.

De politie heeft een aantal klachtonderdelen niet gegrond verklaard, terwijl de politie wel aangeeft dat er lering kan worden getrokken uit de gang van zaken. Nu ons oordeel is dat de politie ten aanzien van de communicatie naar de familie steken heeft laten vallen, had de politie de klacht op die punten gegrond moeten verklaren. Dat de politie heeft geleerd van de klacht en verbeteringen heeft doorgevoerd in het proces van vermissing, valt

positief te waarderen. Dat de politie die klachten niet gegrond heeft verklaard, is echter niet begrijpelijk. De politie heeft hiermee in strijd gehandeld met het vereiste van een goede motivering.

De klacht is op dit punt gegrond.

Wat betreft het gevoel van discriminatie van de familie, merkt de ombudsman op dat de politie met het onderhouden van contact haar best deed. Zo is er informatie ingewonnen over de culturele achtergrond van de familie. De politie heeft steken laten vallen in de informatieverstrekking en mogelijk hebben taalproblemen tot misverstanden geleid. Er zijn echter geen aanwijzingen dat de politie de familie anders behandelde vanwege hun afkomst.

4. Wat betreft het niet inzetten van duikers door de Landelijke Eenheid van de politie

Deze klacht is ook getoetst aan het vereiste van de redelijkheid.

Verzoekers klagen er over dat de politie geen duikers heeft ingezet, terwijl er veel aanwijzingen waren dat Ramon in de vijver zou liggen.

De regionale politie eenheid Zeeland-West Brabant heeft bij het Landelijk Team Onderwaterzoekingen, onderdeel van de Landelijke Eenheid, een melding gedaan van vermissing. Dat wordt gedaan als wordt vermoed dat de persoon in het water terecht is gekomen. Het LTOZ kan dan verschillende middelen inzetten, bijvoorbeeld sonarapparatuur, honden, dregmateriaal en duikers. De melder bepaalt niet de inzet, het LTOZ bepaalt of en welke middelen worden ingezet. Het LTOZ gaf aan dat er reden was voor dreggen langs de oever, omdat de brandweer daar een object had aangetroffen dat mogelijk een lichaam was. Dit object bleek echter een fuik te zijn. Voor het gebruik van de sonar op de gehele vijver was geen concrete aanleiding, dit is gebeurd op aandrang van de regiopolitie. Bij het onderzoek met de sonar werd geen verdacht object aangetroffen. Daarom was er geen reden voor inzet van duikers. Daarbij komt dat duikinzet gevaarlijk was voor de duikers door boomstronken en dergelijke in de plas en dat de gehele plas veel te groot was om door duikers te laten onderzoeken.

Op grond van bovenstaande kan het LTOZ voldoende onderbouwen waarom er niet is overgegaan tot duikinzet. Op grond daarvan is er geen strijd met het vereiste van redelijkheid.

Wel valt op dat de samenwerking en communicatie tussen de regionale politie en het LTOZ beter had gekund. Zo was het de regionale politie niet duidelijk waarom er niet tot duikinzet werd overgegaan, en had een eerdere inzet van het LTOZ meer kans op aanknopingspunten opgeleverd. Ook was het beter geweest wanneer de regionale politie de familie had doorverwezen naar het LTOZ, voor een nadere uitleg over hun inzet.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van de politiechef van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant is gegrond:

wat betreft de begeleiding van de familie, wegens strijd met het vereiste van goede informatieverstrekking;

en wat betreft de afwikkeling van de klacht, wegens strijd met het motiveringsvereiste.

De klacht is niet gegrond wat betreft de inzet tijdens het onderzoek naar de vermissing.

De onderzochte gedraging van de Landelijke Eenheid van de politie is behoorlijk.

INSTEMMING

De Nationale ombudsman heeft er met instemming van kennis genomen dat de politie eenheid Zeeland-West Brabant heeft geleerd van de klacht en verbeteringen heeft doorgevoerd in het proces van vermissing en wat betreft het inzetten van een professionele tolk.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

RELEVANTE LITERATUUR EN WET- EN REGELGEVING

Protocol Landelijk Team Onderwater Zoekingen procesbeschrijving versie 6.1

In dit protocol wordt beschreven dat een melding van een vermist persoon (te water) bij de LTOZ altijd bestaat uit een aanname (het aannemen van de melding, uitvragen (verkrijgen van juiste informatie) en afsluiting. Criteria die kunnen leiden tot inzet van bijvoorbeeld sonar apparatuur of duikers zijn: vermissing persoon (bv is gezien dat de persoon te water is gegaan of is de persoon het laatst op een plaats bij het water geweest), relevante omstandigheden (bv is er een nauwkeurige locatiebepaling), maatschappelijke impact, inzetmogelijkheid fysiek, inzetmogelijkheid materieel en invloed externe factoren (bv weersomstandigheden). Al deze criteria moeten worden beoordeeld wat betreft de mate van toepassing. De som van de criteria is bepalend voor het wel of niet inzetten van een soort inzet.

ACHTERGROND/BIJLAGEN

1. Verslag van de gesprekken met politieambtenaren van de politie eenheid Zeeland-West-Brabant

De avond voor de vermissing

Op 23 februari 2016 reden twee politieambtenaren van de politie eenheid Zeeland-West-Brabant surveillance in Vlissingen. Een stukje parkeerterrein van een park nemen ze dan vaak mee. Ze kwamen rond half twaalf in de avond de parkeerplaats oprijden. Ze zagen daar een auto, met een schim van een persoon er in. De voor hen onbekende man kwam met zijn auto pal achter de politieauto staan, met de koplampen aan. Vervolgens hebben zij de politieauto gekeerd. Zij zagen de persoon in de auto nee schudden. Zij hebben vervolgens de politieauto geparkeerd, de gedachte was dat er mogelijk sprake was van een bestuurder onder invloed van alcohol. Een agent heeft vervolgens met de bestuurder gepraat, en gevraagd om het rijbewijs. De man gaf geen rijbewijs en reageerde niet op vragen in het Engels, er was geen contact mogelijk. De man sprak in een andere taal, in zijn rechterhand hield hij een boterhamzakje met vloeistof. Hij was niet agressief en had een groot litteken op zijn hoofd. Vervolgens hebben de agenten besloten om assistentie te vragen, om de bestuurder als hij weer ging rijden aan te kunnen houden voor controle voor een overtreding op basis van artikel 8 van de Wegenverkeerswet (rijden onder invloed). Omdat het zo donker was en de bestuurder wellicht onder invloed was en daardoor onberekenbaar, werd om die assistentie gevraagd. Ook werd het kenteken nagezien, dat stond op naam van een mevrouw. Vervolgens zagen de agenten de man uitstappen. Hij liep rustig het bos in. De agenten zijn toen met zicht op de uitgang van het parkeerterrein gaan staan, om de man eventueel rijdend te kunnen betrappen. Ze hebben 10 minuten gewacht. Inmiddels waren toen de collega's die zij hadden opgeroepen ook ter plaatse. Daarna zijn ze verder gegaan met hun dienst. Er waren geen zorgen rond de persoon, alleen een vermoeden van onder invloed zijn. Er werd een mutatie opgestart. De bevindingen zijn later gemaakt, nadat bekend was dat er vermissing was.

Kort na de vermissing

Op de tweede dag na de melding van de vermissing van Ramon ging de agent die was aangewezen als de familieagent/contactpersoon voor de familie samen met een collega naar de familie toe. Dit omdat de familie nog veel vragen had. Er waren veel familieleden en kinderen aanwezig, en de familie reageerde heftig op de vermissing van Ramon. Tijdens het eerste bezoek aan de familie is aan hen Slachtofferhulp aangeboden. De familie heeft meegedeeld dat zij geen Slachtofferhulp wilden. De familieagent had daarop aangegeven dat zij, op het moment dat zij toch behoefte hebben aan Slachtofferhulp, daarop terug kunnen komen. Het aanbod om een tolk in te schakelen werd eveneens afgewezen. De schoonzus van Ramon spreekt en verstaat Nederlands. Zij werd door de familie aangewezen om als tolk op te treden.

Eén agent vertelde de familie dat hij van de collega's die Ramon op 23 februari 2016 hadden gezien, had gehoord dat zij Ramon het bos in zagen rennen. Deze mededeling gaf veel onrust bij de familie. Vervolgens is er diezelfde dag nog een agent langs geweest bij de familie die Ramon die avond had gezien. Hij heeft de familie verteld dat hij Ramon rustig het bos in zag inlopen nadat hij uit zijn auto was gestapt. Zijn collega had een verkeerde interpretatie gegeven van de gebeurtenis op 23 februari 2017. De familie vroeg of hij Ramon niet had kunnen aanhouden, maar daar was geen reden toe.

De familieagent heeft twee bezoeken aan de familie afgelegd. Daarna heeft zij aan de officier van dienst gevraagd om als contactpersoon naar de familie op te treden. Ze kan zich niet herinneren dat zij dit aan de familie heeft meegedeeld. De officier van dienst vervulde vervolgens de rol van familieagent. Ze had aan de officier van dienst doorgegeven dat de familie boos was, omdat er geen duikers werden ingezet.

Het onderzoek naar de vermissing en de contacten daarover met de familie

De officier van dienst leidde het onderzoek naar de vermissing van Ramon. Hij heeft het landelijk protocol gevolgd wat betreft de te nemen stappen bij vermiste personen. Daar zit een bepaalde structuur in. Hij had rond de vermissing veel contact met de landelijke eenheid van de politie. De landelijke eenheid beslist of er een sonarboot of duikers worden ingezet. De eenheid doet de afweging daarvoor op basis van het tot dan toe verrichte onderzoek en op basis van prioriteitstelling. Zo gaat een onderzoek naar een misdrijf bijvoorbeeld voor. Er is gezocht met honden in het bos. Die sloegen op twee plekken bij de vijver aan. Een mogelijk scenario was om die reden dat Ramon in het water was gegaan, en daar ook weer uit was gekomen. Er werd met alle mogelijke scenario's rekening gehouden, bijvoorbeeld ook een misdrijf (er was eerder sprake geweest van een ruzie in de gevangenis tussen Ramon en een medegevangene), of dat Ramon wilde verdwijnen.

Vervolgens is er met een sonarboot gezocht in de vijver. Het gaat om een kratervijver, daar zitten hele diepe putten van wel 17 meter in. Het is een behoorlijk grote vijver. Er was paar dagen slecht weer. Dat bemoeilijkte het zoeken. De inzet van de sonarboot was vertraagd vanwege het slechte weer.

De oorspronkelijke contactpersoon van de familie, de familieagent, is met collega's ingezet als noodhulp agent bij diverse zoekacties naar Ramon, bijvoorbeeld om een zoekgebied af te zetten. Bij een zoekactie door de reddingshonden Zeeland op de

kanovijver trof zij de familie in het restaurant. Zij heeft toen met hen gepraat. Daarna heeft zij een arts gebeld vanwege de emotionele toestand van de moeder en echtgenote van Ramon.

Zij heeft de familie nooit iets gezegd over de inzet van duikers, omdat niet zij maar de landelijke eenheid daar over ging. Na het gesprek in het restaurant bij de kanovijver heeft zij de familie niet meer ontmoet. Zij had alleen nog telefonisch contact gehad met de schoonzus.

Later heeft een vrijwillige club van zoekhonden nog een groter gebied onderzocht, op verzoek van de politie. Dat verliep prettig. Als deze honden iets ruiken, kan daarna geen politiehond meer worden ingezet, omdat dan de sporen al zijn vernietigd.

De officier van dienst heeft de familie gezegd dat hij alles wilde doen om Ramon te vinden, maar over de inzet van duikers ging hij niet. Hij heeft niet gezegd dat hij 100% zeker wist dat Ramon niet in de vijver lag. Misschien heeft hij wel gezegd: het is niet 100% zeker dat hij er ligt. Sonaronderzoek is voor 95% zeker, en op basis van dat onderzoek waren er geen aanwijzingen dat Ramon in de vijver lag. Verder was het zicht slecht in de vijver. De duikers moeten wel weten waar ze ongeveer moeten zoeken. Dit waren allemaal mogelijke redenen waarom de landelijke eenheid geen duikers inzette. Er staat niet veel in het politiedossier over wat de landelijke eenheid heeft gedaan.

Na ongeveer twee weken kwam er een kantelmoment in de contacten. Het was geen goede boodschap dat Ramon nog steeds niet was gevonden en dat de politie geen reden meer tot actie zag. De moeder van Ramon speelde een belangrijke rol daarin, zij was het meest emotioneel. Ze had zonder het uit te spreken veel invloed. De officier van dienst begreep dat het in de cultuur van de familie belangrijk is dat het lichaam van een overleden persoon snel beschikbaar is voor de familie voor rituelen. Dat dit niet lukte, daar kon de familie niet mee leven.

De vondst van het lichaam van Ramon

Het meest scherp werden de verhoudingen toen Ramon was gevonden. De officier van dienst wilde de familie condoleren, maar dat wilde de familie niet. Dat heeft hem gekwetst. Hij heeft zijn best gedaan om uit te leggen: wat kunnen we, wat niet. Dat de familie eerst niet is verteld over het koordje om de nek van Ramon, met de autosleutel er aan, daar weet de officier van dienst niets van. Er was geen reden om dat niet te benoemen. De focus lag echter meer op het lichaam zelf. Het gebeurt vaak dat een lichaam na enkele weken door gasvorming boven komt drijven. De politie hield er wel rekening mee dat dit ook nu zou gebeuren. Alle andere scenario's zijn ook bekeken. Er waren geen aanwijzingen voor een ander scenario dan verdinking in de vijver.

Terugblik van de politie op de zaak

De wens van de politie was het vinden van het lichaam van Ramon, daar heeft de politie meer dan gemiddeld aan gewerkt. De plaats waar Ramon het laatst was gesignaleerd is nog nader bekeken om uit te sluiten dat er een misdrijf was gepleegd. Er is kritisch naar het proces gekeken, er is geëvalueerd, ook met landelijk eenheid vermiste personen. Het is van groot belang voor de politie dat er goed contact is met familie. Van het begin af aan was de houding van de familie: jullie moet er voor zorgen dat Ramon terug komt. Vervelend was dat er over de laatste avond waarop Ramon is gezien, verschillende

verhalen rondgingen. Dat gaf achterdocht bij de familie, hiervoor zijn excuses gemaakt door de politie.

De politie heeft aangegeven niet bekend te zijn met de opmerking van een agent aan een familielid of hij wel wist hoeveel de inzet kostte.

Er is contact geweest met de Slowaakse ambassade, of zij van advies konden dienen wat betreft de zorg voor de familie, omdat zij de cultuur kennen. Daar kwam niet echt iets uit. Er is twee keer slachtofferhulp aangeboden aan de familie. De familie heeft daar niet naar gevraagd. Bij het opnemen van een aangifte van een vermissing popt dat op, op het scherm: aanbieden slachtofferhulp. Het is de vraag wat slachtofferhulp had kunnen toevoegen, want er was veel contact. Er was eerst een vertrouwensband met de schoonzus. Dan was er nog een extra schakel geweest.

Na de melding is een tolk aangeboden. Als er tijdens een gesprek een ruziesfeer ontstaat, is het lastig om dan nog een tolkentelefoon in te zetten. Als de familie om een tolk vraagt, dan zet de politie de tolkentelefoon in.

De gemeente (de ambtenaar van openbare orde) wordt geïnformeerd over een vermissing. De burgemeester is niet verantwoordelijk, dat is de recherche. Na het vinden van het lichaam is de gemeente ook geïnformeerd.

De officier van dienst voelde dat er een spanning was bij de familie, dat zij het gevoel hadden door de politie te worden gezien als criminelen. Daarom had hij tijdens de klachtenprocedure benoemd dat de familie bekend is als criminele familie, maar dat dit geen invloed had op de inzet door de politie. Hij kon dat criminele verleden los laten. Hij kan zich niet herinneren dat de familie heeft gezegd dat zij zich gediscrimineerd voelden. Wel was de communicatie lastig. Eerst was er volgens hem een warme communicatie met de schoonzus van Ramon. Hij heeft wel vijf keer om tafel gezeten met familie. Op een gegeven moment gaf de schoonzus aan dat zij de informatie van de politie niet meer durfde te vertalen naar de familie, dan werden zij boos op haar vanwege de slechte boodschap die zijn moest geven. Dat speelde toen Ramon maar niet gevonden werd. Hij vroeg de familie om vertrouwen te hebben in de politie.

Leerpunten naar aanleiding van de interne klacht

1. Er is meer aandacht gekomen voor scholing en begeleiding van familieagenten
Binnen de eenheid is een coördinator aangewezen als vast aanspreekpunt voor familieagenten en

Om de week wordt een briefing voor familieagenten georganiseerd.

Familieagenten kunnen een module volgen op de politieacademie.

2. De interne communicatie is verbeterd

De leidinggevende van dienst is verantwoordelijk voor het bijhouden van een live-journaal waarin alle acties worden vastgelegd. Links en informatienetwerken (Agora) worden gekoppeld zodat alle

Informatie direct opvraagbaar is.

3. Aandacht voor externe communicatie

Een tolk wordt standaard ingezet als blijkt dat er sprake is van een taalbarrière. Er is aandacht voor bewustwording van medewerkers hoe zij gesprekken voeren met burgers met een niet-Nederlandse achtergrond en cultuur, bijvoorbeeld door hen te wijzen op de

noodzaak van herhaling van wat is gezegd en te checken of de boodschap ook daadwerkelijk is begrepen.

2. Verslag van de gesprekken met een lid van de Reddingshonden Werkgroep Zeeland en de eigenares van een restaurant in het park

Informatie van een lid van de Reddingshonden Werkgroep Zeeland (contactpersoon voor de familie)

De Reddingshonden Werkgroep Zeeland (RHWZ) was betrokken bij zoekacties met honden naar Ramon, zowel op en rond de vijver als later in het park/bos. De RHWZ had zelf aan de politie aangeboden om te komen zoeken. Bij de zoekacties was de politie steeds aanwezig, onder andere om het terrein af te zetten. Ook de familie was aanwezig. De familie was voornamelijk in het restaurant bij de kanovijver. Er zijn geen gesprekken gevoerd met de familie en de politie tegelijkertijd. De samenwerking met de politie verliep goed. Er is met de politie niet gesproken over de inzet van duikers, nadat honden bij de vijver sporen van een menselijke geur leken waar te nemen en in de vijver ook menselijke geur waarnamen. De RHWZ signaleert alleen. Het is aan de politie welke verdere actie er wordt ondernomen, dit gebeurt altijd pas na intern overleg binnen de politie, is de ervaring. Er is met de familie niet gesproken over de inzet van duikers. Misschien is er wel gezegd dat de RHWZ daar niet over gaat.

Informatie van de eigenares van een restaurant in het park

De eigenares van een restaurant in het park heeft een aantal keren ruimte ter beschikking gesteld aan de politie en de familie in de serre van haar restaurant, om zaken te bespreken. De emoties liepen daarbij hoog op. Zij heeft niet gehoord wat de politie met de familie heeft besproken. Zij heeft ook niet zelf met de politie over de zaak gesproken. Over de inzet van duikers door de politie heeft zij dan ook niets gehoord.

3. Verslag van het gesprek met een politiemedewerker van het Landelijk Team Onderwaterzoeken (LTOZ)

De LTOZ kan worden ingeschakeld door de regionale politie. Er wordt dan een melding gedaan. In dit geval ging het om een melding van vermissing, waarbij wordt vermoed dat de persoon in het water terecht is gekomen. Zo'n zaak wordt als een strafrechtelijk onderzoek behandeld, omdat er altijd de mogelijkheid is van een misdrijf. De LTOZ kan dan verschillende middelen inzetten, bv sonarapparatuur, lijkenhonden, dregmateriaal, duikers. De melder kan niet specifiek om bv de inzet van duikers vragen, de LTOZ bepaalt of en welke middelen worden ingezet. Meestal komen ze een dag na de melding, hangt wel af van de urgentie en inzetbaarheid. De zoekcoördinator, in dit geval de politiemedewerker waarmee is gesproken, beslist over de in te zetten middelen.

Wat betreft de betreffende melding: De man was sinds 23 februari 2016 in de avond vermist. De melding bij LTOZ werd op 26 februari 2016 gedaan. LTOZ wil het liefst zo snel mogelijk na een vermissing worden ingeschakeld, om eventuele sporen veilig te kunnen stellen, bv voetstappen in de bodem van de vijver. Na 2 dagen zijn deze niet meer zichtbaar. Die dag heeft de politiemedewerker met de regionale politie de

mogelijkheden besproken. Door de brandweer was al gezocht met een dieptemeter op een plek dicht nabij een bankje, waarbij enkele kledingstukken van de vermiste waren aangetroffen. De brandweer had daarbij een object aangetroffen in het water, dat mogelijk de vermiste zou kunnen zijn.

De LTOZ heeft op 27 februari 2016 met dregjes gezocht in het gebied aan de waterkant. Het door de brandweer gesignaleerde object was voldoende reden om te dreggen. Op de bodem lag veel materiaal zoals takken en betonblokken, veel takken zijn er uit getrokken. Er is geen lichaam aangetroffen, het object dat de brandweer aantrof was een fuik. De politiemedewerker heeft toen ook nog even contact gehad met familieleden die stonden te kijken. LTOZ is altijd bereid om met familieleden te spreken over de mogelijkheden en onmogelijkheden van hun inzet.

Op 2 maart 2016 is de sidescan sonar ingezet, daarmee is de hele vijver doorzocht. Dit was niet omdat er nieuwe aanwijzingen waren, maar omdat de regiopolitie daar op aandrong. Er is niets gevonden. Het lichaam zou ergens onder kunnen liggen, dan wordt het niet gesignaleerd. Er waren ook hier veel boomstronken en stukken beton op de bodem.

De inzet van duikers is niet overwogen, omdat de sonarbeelden geen aanleiding daartoe gaven en het risico voor duikers zou groot zijn, om verstrikt te raken in de boomstronken. Overigens had nooit de hele vijver kunnen worden onderzocht met duikers, duikonderzoek is erg intensief, in een uur kan vijf vierkante meter worden onderzocht. Dat moet met beperkt zicht en op de tast. Duiken is alleen mogelijk als er een afgebakend gebied kan worden aangewezen.

Ook zijn er geen lijkenhonden ingezet, omdat daar geen aanleiding toe was. Honden van een vrijwillige organisatie kunnen niet speuren op een lichaam in ontbinding, omdat ze daar ook niet mee hebben kunnen oefenen.

Wat had er beter gekund in deze zaak volgens de politiemedewerker?

1. een eerdere inzet van LTOZ, omdat zij sporen kunnen veilig stellen voordat bv vrijwilligers onderzoek gaan doen.
2. De ervaring van de LTOZ is dat de lokale politie vaak niet goed op de hoogte is van hun werkwijze. Daardoor kunnen er onderlinge misverstanden of miscommunicatie ontstaan. Daarom delen zij ook een folder uit op politiebureau's over hun inzet.
3. Als aan LTOZ was gevraagd om de familie te informeren over hun inzet en waarom er geen duikinzet is geweest, was aan dat verzoek gehoor gegeven.

4. Afbeelding van de kanovijver in het Nollebos

<https://www.google.nl/maps/search/nollebos/@51.452787,3.5532025,340m/data=!3m1!1e3>

1/1